

Eksamen

30.05.2024

SAM3061 Samfunnsøkonomi 2

Se eksamenstips på baksiden i

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timar. Del 1 skal leverast etter 2 timar. Del 2 skal leverast seinast etter 5 timar.
Hjelpemiddel	<p>På del 1 er berre skrivesaker og linjal tillatne. Det er ikkje tillate å bruke datamaskin. Det er heller ikkje tillate å ta med førebuingmateriellet eller notat frå førebuingdagen til del 1.</p> <p>På del 2 er alle hjelpemiddel tillatne, bortsett frå ope internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon.</p> <p>Når du bruker nettbaserte hjelpemiddel under eksamen, har du ikkje lov til å kommunisere med andre. Samskriving, chat og andre måtar å utveksle informasjon med andre på er ikkje tillatne. Du kan ikkje bruke ein automatisk tekstgenerator som chatbot eller tilsvarende teknologi.</p>
Bruk av kjelder	<p>Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal du alltid føre dei opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei.</p> <p>Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrifter eller sitat frå internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Vedlegg	<p>Vedlegg på eksamensdagen:</p> <p>Utdrag frå kronikk: Bakke, G. (2023, 21. juli). <i>Hvem skal lage brød av norsk korn</i>. NTB. https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/17986821/hvem-skal-lage-brod-av-norsk-korn?publisherId=17847699</p>
Informasjon om vurderinga	Sjå eksamensrettleiinga med vurderingskriterium til sentralt gitt skriftleg eksamen. Eksamensrettleiinga finn du på nettsidene til Utdanningsdirektoratet.

Del 1 – utan hjelpemiddel

Oppgave 1

I marknadsteori blir bedrifter og konsumentar kopla saman i marknaden, og ein studerer prisdanninga. Vi har mellom anna marknadsformene monopol og fullkommen konkurranse.

- Bruk teori og grafiske modellar og gjer greie for tilpassinga for marknadsformene monopol og fullkommen konkurranse.
- Samanlikn monopol og fullkommen konkurranse og gjer greie for korleis desse to marknadsformene påverkar ressursbruk og fordeling.

Del 2 – med hjelpemiddel

Oppgåve 2

Årets lønnsoppgjer er eit hovudoppgjer, som vil seie at det blir forhandla om både lønn og arbeidsvilkår. Oppgjeret startar med forhandlingane i privat sektor mellom arbeidstakarorganisasjonen LO og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

- Ta utgangspunkt i dagens økonomiske situasjon og gjer greie for korleis auka lønn kan påverke inflasjonen, renta og sysselsetjinga.

Noreg er i dag ein liten og open økonomi i internasjonal samanheng. Noreg sin handel med andre land blir regulert av mange avtalar og reguleringar. Ifølgje kronikken «Hvem skal lage brød av norsk korn», i vedlegget på eksamensdagen, har korn og mjøl frå utlandet beskyttelsestoll som stimulerer norske kornbønder til auka produksjon av matkorn.

- Gjer greie for sentrale økonomiske problemstillingar knytte til frihandel og proteksjonisme.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timer. Del 1 skal leveres etter 2 timer. Del 2 skal leveres senest etter 5 timer.
Hjelpemidler	På del 1 er bare skrivesaker og linjal tillatt. Det er ikke tillatt å bruke datamaskin. Det er heller ikke tillatt å ta med forberedelsesmateriellet eller notater fra forberedelsesdagen til del 1. På del 2 er alle hjelpemidler tillatt, bortsett fra åpent internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. Når du bruker nettbaserte hjelpemidler under eksamen, har du ikke lov til å kommunisere med andre. Samskriving, chat og andre måter å utveksle informasjon med andre på er ikke tillatt. Du kan ikke bruke en automatisk tekstgenerator som chatbot eller tilsvarende teknologi.
Bruk av kilder	Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal du alltid oppgi dem på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrifter eller sitater fra internett, skal du oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg	Vedlegg på eksamensdagen: Utdrag fra kronikk: Bakke, G. (2023, 21. juli). <i>Hvem skal lage brød av norsk korn</i> . NTB. https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/17986821/hvem-skal-lage-brod-av-norsk-korn?publisherId=17847699
Informasjon om vurderingen	Se eksamensveiledningen med vurderingskriterier til sentralt gitt skriftlig eksamen. Eksamensveiledningen finner du på Utdanningsdirektoratets nettsider.

Del 1 – uten hjelpemidler

Oppgave 1

I markedsteori blir bedrifter og konsumenter koblet sammen i markedet, og man studerer prisdannelsen. Vi har blant annet markedsformene monopol og fullkommen konkurranse.

- Bruk teori og grafiske modeller og gjør rede for tilpasningen for markedsformene monopol og fullkommen konkurranse.
- Sammenlign monopol og fullkommen konkurranse og gjør rede for hvordan disse to markedsformene påvirker ressursbruk og fordeling.

Del 2 – med hjelpemidler

Oppgave 2

Årets lønnsoppgjør er et hovedoppgjør, som vil si at det forhandles om både lønn og arbeidsvilkår. Oppgjøret starter med forhandlingene i privat sektor mellom arbeidstakerorganisasjonen LO og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

- Ta utgangspunkt i dagens økonomiske situasjon og gjør rede for hvordan økt lønn kan påvirke inflasjonen, renten og sysselsettingen.

Norge er i dag en liten og åpen økonomi i internasjonal sammenheng. Norges handel med andre land reguleres av mange avtaler og reguleringer. Ifølge kronikken «Hvem skal lage brød av norsk korn», i vedlegget på eksamensdagen, har korn og mel fra utlandet beskyttelsestoll som stimulerer norske kornbønder til økt produksjon av matkorn.

- Gjør rede for sentrale økonomiske problemstillinger knyttet til frihandel og proteksjonisme.

Utdrag frå/fra NTB

Hvem skal lage brød av norsk korn

21.7.2023

Av Gunnar Bakke, Direktør Baker- og Konditorbransjens Landsforening

Korn og mel fra utlandet har en beskyttelsestoll som stimulerer norske kornbønder til økt produksjon av matkorn. Likevel kan ferdigproduserte bakervarer importeres uten toll i store kvantum og tar etter hvert driftsgrunnlaget bort fra norske bakerier. Fortsetter det slik kan vi spørre om hvem skal produsere brød av norske bønders korn i fremtiden, når norske bakeri legger ned?

Det er stor bevissthet rundt behovet for matproduksjon i Norge, særlig i lys av behovet for selvforsyning og matsikkerhet. Det er ikke mange mennesker som spiser ubehandlet korn til frokost. De fleste vil ha nybakte brød, gjerne bakt av norsk mel.

Siden 2010 har import av bakervarer økt med 84 %. Veksten vært høyest innenfor kategorien frosne deiger. I dag er ca. 1/3 av bakervarene som kjøpes produsert i utlandet.

Det har blitt mye billigere å produsere deigen i utlandet, deretter fryse deigen og transportere den til Norge. Så stekes de ferdig før det selges, i en butikk i Norge. Ordningen medfører at norske bakerier etter hvert forsvinner og bake-off avdelinger med varer fra utlandet overtar. Bare siden 1980 er tallet på bakerier halvert. [...]

Konkurransen i den norske bakerbransjen er knallhard. Dette er en bransje uten subsidier. [...] I tillegg har norske bakeri store utfordringer som følge av høye strømpriser, økte råvarekostnader og drivstoffpriser som har økt. Dette er de tre viktigste innsatsfaktorene for å bake brød i Norge. [...]

Norge er et godt og trygt land å bo i. Men vi er også små, og sårbare, når det oppstår internasjonale kriser. Reell matberedskap må omhandle hele verdikjeden, fra bonde til bord. Det vil være dumt å tro at halvstekte brød fra Øst-Europa skal være redningen, dersom krisen virkelig treffer Norge i fremtiden. Lokale bakerier sikrer kortreiste og bærekraftige produkter, matsikkerhet og selvforsyning, og samarbeid med lokale bønder og verdiskaping i hele landet.

Nettopp derfor er det viktig at Norge i størst mulig grad er selvforsynt med basisvarer. Det innebærer at vi må produsere mer korn i Norge, og det må legges til rette for at norske bakerier er i stand til å bake brød av råvarene fra norske bønder.

[...]

Kjelde/kilde: Bakke, G. (2023, 21. juli). *Hvem skal lage brød av norsk korn*. NTB.
<https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/17986821/hvem-skal-lage-brød-av-norsk-korn?publisherId=17847699> (Utdrag)

BLANK SIDE

TIPS TIL DEG SOM AKKURAT HAR FÅTT EKSAMENSOPPGÅVA:

- Start med å lese oppgaveinstruksen godt.
- Hugs å føre opp kjeldene i svaret ditt dersom du bruker kjelder.
- Les gjennom det du har skrive, før du leverer.
- Bruk tida. Det er lurt å drikke og ete undervegs.

Lykke til!

TIPS TIL DEG SOM AKKURAT HAR FÅTT EKSAMENSOPPGAVEN:

- Start med å lese oppgaveinstruksen godt.
- Husk å føre opp kildene i svaret ditt hvis du bruker kilder.
- Les gjennom det du har skrevet, før du leverer.
- Bruk tiden. Det er lurt å drikke og spise underveis.

Lykke til!